

Od stroje ke strojům - Životopis, Ivan Štern

Ivan Štern se narodil dne 16. 9. 1949 v Praze na Pankráci. Většinu života strávil v Praze, s výjimkou dětského domova ve Velkých Popovicích a dvou let, které prožil u babičky v Kunraticích.

Jeho otec, Jan Štern, byl reportérem na Ostravsku, mezitím co Ivan s matkou žili v Praze. Matka studovala a zároveň čekala bratra Ivana. Zaneprázdněnost rodičů je donutila přestěhovat malého Ivana mimo Prahu. Přestěhovali ho do dětského domova.

Po dětském domově se vrátil a krátce žil zase na Pankráci, ale opět kvůli rodinné situaci ho rodiče přestěhovali, tentokrát do Kunratic k babičce. Příchod pražského kluka na venkov nebyl jednoduchý. Pro místní vrstevníky nebyl ničím jiným než Pražákem - “nepřítel a člověk, který si prostě zaslouží (s prominutím) dostat do držky.” Toto stigma ale překonal a kamarády si v původně nepřátelském kolektivu dokázal najít. “Žil jsem asi 2 roky jako dítě u své babičky v Kunraticích u Prahy. A to byla nejkrásnější doba mého dětství.” Být venkovským klukem bylo něčím jiným - konečně žil na místě klidu a jemnosti. Po dvou letech u babičky se přestěhoval zpátky do Prahy, na Břevnov.

První náhled do okolního světa pro malého Ivana byla výstava v místním papírnictví roku 1956, rok maďarského povstání. “V papírnictví hned vedle školy byla taková výstavka, [která] byla vlastně složena z fotografií z maďarského povstání, kde na těch obrázcích byli různý viselci, a mrtvolý na ulici, a tanky a tak dále...” V Maďarsku kvůli nespokojenosti s vládou a potlačování liberalizačních reform vypuklo celonárodní povstání, proti které vojensky zasáhla Varšavská smlouva. Výstava měla vyobrazit toto povstání jako kontrarevoluci - podle not východního bloku.

S koncem 50. let postupně mizely iluze, pokusy o zakrývání - realita politických represí a režimní brutality se Československu odkrývaly. Na začátku 60. lét přicházela nová doba a nastala proměna společnosti: příchod doby studentů, big beatu, války proti dlouhým vlasům, recesistů a jiných fenoménů. Svoboda v Československu začala “zrát”.

Tato zrající svoboda 60. let sebou přinesla i nová média a mediální možnosti v Československu. Do tohoto světa nových médií vstoupil i Ivan Štern, když bylo jemu a jiným studentům od výboru ČSM nabídnuta možnost založit a spravovat středoškolský časopis pro Prahu 6 s financováním z ČSM. Ivan opravdu měl i přes počáteční pochybnosti svobodu psaní. S tou svobodou

ale přicházely i kázeňské problémy. Jedno problematické číslo ho dostalo až na ředitelský kobereček.

U Šternů byl díky otci Janovi, tehdy už úspěšnému novináři s působností v odborářském tisku, uschován návrh nových stanov komunistické strany. V tom návrhu Ivan objevil stanovu pro připuštění stranického fankcionalismu, které podle něho naprosto obracelo základ uspořádání komunistické strany naruby. “A já si říkám: to byl zárodek demokratického pluralismu.”

60. léta, doba, kdy Československo zažívalo určitou společenskou volnost a rozvoj, celkově přerostla v roce 1968, kdy myšlenka “socialismu s humanitními prvky” a naděje, že by tak mohl vypadat i systém v Československu, přežívaly dál v lidech, jako byl Ivan.

21. 8. 1968 proběhla invaze vojsk Varšavských smlouvy do Československa. Nikdo netušil, že všechny naděje a svobody budou usmrceny pod pásy tanků a zahozeny. “No, ten srpen to všechno spláchnul. Všechno skončilo. Naprosto všechno.” Studentské protesty, demonstrace, letáky, a jiné snahy vystoupit proti invazi sice probíhaly, ale všichni už stejně věděli, že se nic nezmění. Ani ta menší optimistická naděje, že něco se ještě zachránit dá, nežila dlouho. “Tomu zoufalství jsme propadli všichni. Marnost. Byla to marnost. Ztratili jsme vlastně vůbec smysl existence, neměli jsme budoucnost.”

Po vystudování VŠE v 1973 měl Ivan několik měsíců problém si najít stálou práci. S “nesocialistickou politickou činností” na jeho profilu a rodiči, kteří sami měli problémy s režimem, měl jakýkoliv zaměstnavatel strach Ivana zaměstnat.

Situace se změnila když dostal radu obrátit se na předsedu závodní organizace komunistické strany kancelářských strojů. Přes všechny pochyby na radu přistoupil a dostal práci v oboru systémového inženýrství sídlící na Žižkově. V informatice pracoval celých dvacet let až do sametové revoluce. Během normalizace psal pro samizdat. Pro otce překládal texty z polštiny a němčiny.

Přesto, že práci měl, spokojený v ní nebyl. “Já jsem chtěl být novinářem, ale ty poměry mi nedovolily abych na to vůbec jen pomyslel, [...] Takže jsem vzal tuhleto náhražkovou profesi a začal jsem se vůči tomu chovat jako [můj] úděl.” Práci na Žižkově mu udělila doba, kdy byl sám nepřítelem socialismu, a kdy socialistický žurnalismus se mu hnusil.

Při Sametové revoluci pohltilo Ivana nadšení z pádu komunistického

režimu. Po revoluci působil jako poradce na ministerstvu privatizace a náměstek ministra spravedlnosti, kde se zaměřoval na vězeňství.

V politice ale neměl zájem zůstat. Jeho snem bylo už od mlada novinářina, v tomto snu mu ale bránil režim. Když režim padl a svoboda se v Československu stala realitou, Ivan měl konečně otevřené dveře k novinářině.

Jeho novinářská práce po revoluci začíná u Českého rozhlasu. Přišel k pořadu Českého rozhlasu Lidé pera, pro který píše dodnes. Píše o mezinárodním politickém vývoji se zaměřením na německou a polskou politiku. Pro Akademii Gymnázia Paměti národa přednášel na téma “Bylo vyhnání českých Němců osudovou nutností?” v jarním semestru roku 2023.

Dnes žije Ivan Štern v Holešovicích v Praze.

Životopis zpracovala skupina: Jan V. Mikunda, Vašek Holman, Rozi Fidlerová a Amálie Hamzová.